

A kép határain túl

Zóka-Győri Fanni

Pécsi Tudományegyetem, Művészeti Kar

Festőművész szak, VI. évfolyam

Témavezető: Dr. Habil Hegyi Csaba DLA, egyetemi docens

A pályamunkák előzményei

2023 tavaszán *Érzelemről Érzelemre* című portré sorozattal indultam az Országos Tudományos Diákköri Konferencián, ahol szekciómban második helyezést értem el. A sorozat nyolc darab, 140 cm x 103 cm-es portréból áll, amelyek összeszerelve egy 280 cm x 412 cm-es képet alkotnak. Mindegyik kép egy-egy érzelmet ábrázol, melyet már mindenki átélt életében.

Ezután készült el a *Thunderstruck* című festménypár, amely számomra több szempontból is újdonságokat hordozott. Farostlemezre, fekete enyves alapra festettem. A modellek nem a környezetemben lévő emberek voltak, hanem koncertfelvételtől screenshotolt jelenetek. Ennek hatására a pillanatnyi érzelmek taktilis ábrázolása drámaibb hatást kelt, mint az előző sorozatomban, pedig azok sem beállított képek voltak.

2023 júniusában a BINÁLÉ Digitális Művészeti Biennálé ösztöndíjasa lettem, ami új médiumokat és kísérletezési lehetőségeket nyitott meg előttem. Ennek hatására kezdtem el azon gondolkodni, hogyan tudnám a digitális világot – amely eddig távol állt a művészetemtől (leszámítva néhány vázlatkészítést) – kombinálni a hagyományos festészettel.

A nyár folyamán videódokumentációkat készítettem, pár másodperces „shorts”-okat, amik felhasználásának módjában még nem voltam biztos, de eldöntöttem, hogy valahogyan a festményt videóval szeretném kombinálni. Így jutottam el a QR-kódokhoz. Ezek a felvételek csak abban az esetben tekinthetők meg, ha a néző beolvassa a kódot a telefonjával, egyébként rákeresni nem lehet. Felmerültek olyan kérdések is, hogy mennyire helyénvaló a befogadót letöltésre ösztönözni, de a legtöbb készülék már alapból rendelkezik a QR-kódok beolvasásához szükséges funkcióval. Ezekkel az emblémákkal már szinte bárhol találkozhatunk, üdítő italok palackjaitól kezdve a hirdetésekben át mindenhol szerepet kapnak. Napjainkban már nem lehet úgy végig menni egy szakaszon, hogy legalább egy QR-kód ne jöjjön szembe.

Több variációt és weboldalt is kipróbáltam, mielőtt megtaláltam a legpraktikusabbat. AI segítségével különböző verziókat generáltam egy-egy videóhoz, és kísérleteztem azzal is, hogy hogyan illeszthetném jobban a kódokat a képekbe, esetleg néhány uralkodó motívummal. Végül a hagyományos, egyszerű QR-kód mellett döntöttem. Elkezdődött a digitális tervezés is: hogyan és hova helyezzem a kódot a képen, milyen erősségűnek kell lennie ahhoz, hogy jól látható legyen, és mekkora helyet kell biztosítanom ahhoz, hogy a telefon kamerája felismerje.

Ennek kitapasztalásához egy nyomtatót szereztem be, hogy a terveket méretarányosan ki tudjam nyomtatni és visszaellenőrizni, melyik terv működőképes. Kiderült, hogy a már kész terveim mind javításra szorulnak; kinyomtatott állapotban a kódok túl pixelesnek bizonyultak, nem voltak annyira kivehetőek, mint a képernyőn. Minden kódnak kicsit nagyobb teret kell biztosítanom a képeken, a vonalak vastagságának csökkentésével, és nem torzíthatom őket ilyen mértékben. Nehézségekbe ütköztem, mivel nem mindegy, hogy melyik vonalat mennyire vékonyítom el. Kisebb utánanézés következtében derült ki számomra, hogy a QR-kód nagy részét, különösen a középső részeket szabadon halványíthatom, bizonyos mértékig a vonalak vastagságával is játszhatok, azonban az úgynevezett „szemek” nem alakíthatóak a kész QR-kódnál.

Konzultációk során kerestem más olyan művészeket, akik a QR-kód témájával foglalkoznak. Többnyire olyan munkákkal találkoztam, ahol a kód maga volt a festmény. Például Trevor Jones, konceptuális művész, aki a QR-kódot mint vizuális témát már 2015-ben feldolgozta, több munkájában is. Ezek egyszerűen beolvashatóak telefonnal, scannelés után pedig egy online galériára visznek, ahol a mű leírását olvashatjuk.

Több ízben is kísérleti munka zajlott, akril alapra dolgoztam pasztellkrétával, de az olajfestményeimre jellemző rétegezés megmaradt. Szerettem volna megőrizni az érzelmek ábrázolását, azonban más médiumokkal is kísérletezni kezdtem. A nyár folyamán a dokumentált videókra egyfajta videónaplóként tekintettem, így a nézőben nemcsak a Balatonról, hanem rólam is kialakulhat egyfajta portré, ha a munkákat összefogóan áttekintjük. Egyik felvétel sem volt hosszú, mindegyik csupán néhány momentumot örökített meg az adott hetemből vagy napomból. Ezekből a felvételekből választottam ki egy-egy képkockát, amelyeket megjelenítettem a vásznon, majd a videót feltöltöttem YouTube-ra, és a linkből QR-kódot generáltam. Ezeket felvetítés után maszkolás nélkül, szabadkézzel festettem meg, törekedve a pontosságra, hiszen már egy minimális elcsúszás is megakadályozhatja a kód beolvasását. Kis méretű, 20 cm x 20 cm-es sorozatot készítettem, amelyek nemcsak saját videókat, hanem 0-24 órás kamerák felvételeit is tartalmazzák.

A kisméretek után igényt éreztem arra, hogy nagyobb vásznakon is kipróbáljam, hogyan működhetnek a kódok, és mekkora mértékben lehet őket torzítani. A villányi művésztelep egyik jellegzetessége az asztalon uralkodó káosz, amely jellegzetes portrét ad az ott dolgozó emberekről. Az alkotótelep alatt is készítettem videókat, amiket utómunkáztam, azonban végül egy sokszor felcsendülő zenére esett a választásom. Ez a kép így kakukktojás a többi között. Technikáját tekintve is kissé kilóg a sorból: erre pasztellkrétával nem dolgoztam rá, végig

akrilfestékekkel készült. A művésztelep után más szemmel kezdtem el gondolkodni a tájakról, a portré és a táj kapcsolatát kerestem, azon tűnődve, hogyan lehetne vizuálisan átadni adott helyszínek portréját.

A kép határain túl

Művészetem során mindig is fontos szerepet játszott a személyesség, amelyet igyekeztem megőrizni, függetlenül attól, hogy a választott médium idővel változott. Miközben a portrék világa háttérbe szorult, a tájfestészet lett az a formanyelv, amely lehetőséget biztosított számomra, hogy érzéseimet és gondolataimat továbbra is kifejezésre juttassam. A táj, mint új médium, nem csupán külső valóságot ábrázol, hanem a lelki állapotok és belső tájak lenyomata is. Így a változó forma mellett a személyes élmények és egyéni reflexiók továbbra is meghatározó szerepet kaptak munkáimban.

A nyári szezon után, októberben utaztam haza először Balatonlellére. Ilyenkor ősszel és télen, a kedvencem, alig vannak emberek, csendes, nyugodt. A végig dolgozott, mozgalmas nyári szezon után különös felüdülés végre így végigmenni a városon. A mólótól nagyjából 20 perc sétára lakik a családom, egy kis utcában. Ezt az utat dokumentáltam, amivel újabb kihívásokat görgettem magam elé, hiszen ilyen hosszú, egybefüggő videót még nem készítettem, és nem is vágtam.

Maga a fotó, amely megfestésre került, az első videófelvételtől rögzített képkocka. Először a háttérrel festettem meg, vastag anyagkezeléssel, akrillal. Erre kerültek rá a részletek alapjai, szintén akrillal, amelyeket később pasztellel dolgoztam ki. A lakatok nem kaptak akrill alapot, azok krétával kerültek a vászonra, egyesével, a minimális áttetszőséget kihasználva.

A teljes anyag felvételére kétszer volt szükség: elsőre látszódott, hogy nincsenek megfelelő felszerelésem, így a telefonnal úgy sétáltam végig, hogy az végig a kezemben volt, stabilizálás nélkül. A videó önmagában nagyon hosszú volt, ezért fel kellett gyorsítanom, így még inkább kiütköztek a hibák, amiket a stabilizálás hiánya okozott. Új felvételre volt szükség, de időközben újabb szezon jött, így a kép kód nélkül pihent pár hónapig.

Eközben kezdtem el dolgozni *Cuha-patak* című képemen. A környékhez több emlék és személy is fűz. Egy tavaszi kirándulás alkalmával készítettem itt különböző fényképeket és videóanyagokat, melyek közül egy egyperces videót választottam ki. Itt úgy éreztem, hogy a háttérben lévő zsvajv hozzátesz a hangulathoz.

A festmény technikai megvalósításában eltér a másik munkámtól. A kép bordó alapot kapott, amire szintén akrillal vittem fel a vázlatot, vékonyan dolgozva a festékkel. Ezt követően lazúrosan építettem fel a képet, ügyelve arra, hogy levegős maradjon, a kép közepére tereltem a fókust, ott a festék kezelése is robusztusabb.

A munkafolyamat során felmerültek olyan ötletek is, hogy magára a festményre vetíteni a kész videófelvételt, illetve az animálás is szóba került. Ezek készítésével elkezdtem kísérletezni, későbbiekben tervezem beépíteni ezt a munkáimba, de jelen esetben a YouTube-ra feltöltött videónál maradtam. A jövőben mindenképpen szeretnék még ezzel foglalkozni, hiszen témérdek lehetőséget tart még magában.